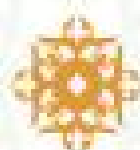

GS.TS. NGUYỄN XUÂN THẮNG

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ
LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN
VỀ ĐỔI MỚI
PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC**

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

MỘT SỐ VẤN ĐỀ
LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN
VỀ ĐỔI MỚI
PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

Số 6/96 Duy Tân, Cầu Giấy, Hà Nội, ĐT: 080.49221, Fax: 080.49222
Email: suthat@nxbctpg.vn, Website: www.nxbctpg.org.vn
Sách điện tử: www.stbook.vn, www.thuviencon.vn, sachquocgia.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản
GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP
PGS.TS. VŨ TRỌNG LÂM

Chịu trách nhiệm nội dung
PHÓ GIÁM ĐỐC - PHÓ TỔNG BIÊN TẬP
TS. VÕ VĂN BỀ

Chịu trách nhiệm tổ chức xuất bản điện tử
PHÓ GIÁM ĐỐC
ThS. NGUYỄN THÁI BÌNH

Biên tập nội dung: ThS. PHẠM THỊ KIM HUỆ
ThS. NGUYỄN MINH HUỆ
ThS. PHÍ NGỌC NỘI
ThS. NGUYỄN TRƯỜNG TAM
ThS. ĐÀO DUY NGHĨA
ThS. HOÀNG NGỌC DIỆP
ThS. TRINH THỊ NGỌC QUỲNH
NGUYỄN THỊ KIM THOÀ

Trình bày bìa: PHẠM THÚY LIỄU

Chế bản và in: NGUYỄN THU THẢO

Sửa bản in: PHÒNG BIÊN TẬP KỸ THUẬT

Đọc sách miễn: BAN SÁCH KINH TẾ

Đăng ký xuất bản số: 598-2024/CXBIPH/11-244/CTQG
Quyết định xuất bản số: 3211-QĐ/NXBCTQG, ngày 05/03/2024
Mã số ISBN: 978-604-57-9368-8

GS.TS. NGUYỄN XUÂN THẮNG

MỘT SỐ VẤN ĐỀ
LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN
VỀ ĐỔI MỚI
PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Trong gần 40 năm tiến hành công cuộc đổi mới, đất nước đã đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử. Đó là những minh chứng khẳng định sự lãnh đạo của Đảng là đúng đắn, sáng tạo, là nhân tố quan trọng hàng đầu quyết định mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam.

Trên nền tảng phát triển mới, Nghị quyết Đại hội XIII đã đề ra phương hướng, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2021-2025, xác định mục tiêu, phương hướng đến năm 2030 và tầm nhìn phát triển đất nước đến năm 2045 với mục tiêu phấn đấu đến giữa thế kỷ XXI, Việt Nam trở thành nước phát triển, thu nhập cao, theo định hướng xã hội chủ nghĩa. “Bối cảnh quốc tế và yêu cầu phát triển bất phá của đất nước trong thời kỳ mới đòi hỏi Đảng ta phải tiếp tục đổi mới tư duy phát triển trên cơ sở phát huy tiềm năng, vị thế, điều kiện thực tiễn của chúng ta, phù hợp với xu thế phát triển của thế giới, thời đại”, “phải tạo được những bước đột phá về lý luận phát triển, khai thông những điểm nghẽn về tư duy, nhận thức, quan điểm phục vụ cho việc hoàn thiện thể chế, xây dựng đường lối, chủ trương, định hướng, chính sách phát triển; khơi dậy khát vọng và phát huy ý chí, quyết tâm của cả dân tộc; phấn đấu thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ mà Đại hội lần thứ XIII của Đảng đã đề ra” như Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ tại Hội nghị tổng kết công tác của Hội đồng Lý luận Trung ương nhiệm kỳ 2016-2021.

Nhằm cung cấp cho bạn đọc có thêm tài liệu nghiên cứu, tìm hiểu sâu sắc hơn về nền tảng tư tưởng của Đảng, lịch sử, truyền thống cách mạng, những vấn đề lý luận và thực tiễn về sự nghiệp đổi mới, hội nhập và phát triển đất nước, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật xuất bản cuốn sách ***Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về đổi mới, phát triển đất nước*** của GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Ủy viên Bộ Chính trị, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Cuốn sách được hình thành trên cơ sở tập hợp các bài phát biểu, bài viết của GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng tại các hội thảo khoa học, lễ kỷ niệm... từ năm 2021 đến nay, nhiều bài đã được công bố trong các sách, báo, tạp chí. Nội dung cuốn sách được kết cấu thành ba phần:

Phần thứ nhất: Nâng tầm tư duy lý luận, vững tin vào sự lãnh đạo của Đảng;

Phần thứ hai: Phát huy truyền thống cách mạng, khơi dậy ý chí tự lực, tự cường dân tộc;

Phần thứ ba: Khát vọng phát triển Việt Nam hùng cường, thịnh vượng.

Cuốn sách ***Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về đổi mới, phát triển đất nước*** là tài liệu quý, có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc, giúp các cấp ủy, tổ chức đảng các cấp, đảng viên quán triệt sâu sắc hơn nền tảng tư tưởng, lý luận của Đảng ta, chính sách, pháp luật của Nhà nước, những vấn đề lý luận và thực tiễn gần 40 năm đổi mới; giáo dục truyền thống yêu nước và đạo đức cách mạng, tinh thần trách nhiệm của cán bộ, đảng viên và nhân dân trong sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Trân trọng giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Tháng 8 năm 2023

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

PHẦN THỨ NHẤT

**NÂNG TẦM TƯ DUY LÝ LUẬN,
VỮNG TIN VÀO SỰ LÃNH ĐẠO
CỦA ĐẢNG**

**ĐƯA NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI XIII CỦA ĐẢNG
VÀO CUỘC SỐNG: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN
VÀ THỰC TIỄN MỚI***

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã thành công rất tốt đẹp, biểu thị sự thống nhất ý chí và quyết tâm mạnh mẽ của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta, đưa đất nước bước sang một giai đoạn phát triển mới. Đại hội yêu cầu các cấp ủy, tổ chức đảng tập trung làm tốt việc phổ biến, tuyên truyền sâu rộng kết quả Đại hội; nghiên cứu, quán triệt sâu sắc Nghị quyết và các văn kiện Đại hội; khẩn trương xây dựng, triển khai chương trình, kế hoạch hành động, phát động phong trào thi đua yêu nước, nêu cao tinh thần đổi mới sáng tạo, vượt qua mọi khó khăn, thách thức để sớm đưa Nghị quyết Đại hội vào cuộc sống, biến những quyết định của Đại hội thành thực tiễn sinh động.

Với tinh thần chủ động, tích cực và hết sức khẩn trương, ngay sau Đại hội, Bộ Chính trị đã ban hành Chỉ thị số 01-CT/TW ngày 09/3/2021 về việc nghiên cứu, học tập, quán triệt,

* Phát biểu khai mạc tại Hội thảo khoa học quốc gia "Đưa Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng vào cuộc sống: Những vấn đề lý luận và thực tiễn mới" tổ chức ngày 16/6/2021; có chỉnh sửa.

tuyên truyền và triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, tạo ra một đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng để các tổ chức Đảng, mỗi cán bộ, đảng viên nghiên cứu, học tập, nắm vững và thực hiện đúng đắn, vận dụng sáng tạo Nghị quyết của Đại hội. Triển khai Chỉ thị số 01-CT/TW, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã tổ chức Hội nghị trực tuyến toàn quốc để quán triệt nội dung các văn kiện Đại hội XIII tới hơn một triệu đảng viên; tạo cơ sở quan trọng để các tổ chức đảng ở các ban, bộ, ngành Trung ương và địa phương tiếp tục triển khai quán triệt Nghị quyết Đại hội đầy đủ đến từng đảng viên trong chi bộ. Hội đồng Lý luận Trung ương và Ban Tuyên giáo Trung ương đã kịp thời biên soạn hệ thống các tài liệu phục vụ việc tuyên truyền, phổ biến, nghiên cứu, học tập các văn kiện của Đại hội thật sự toàn diện và sâu sắc. Các phương tiện thông tin đại chúng đã kịp thời đăng tải các nội dung về kết quả thành công của Đại hội, những điểm mới, điểm nhấn trong hệ thống các văn kiện được Đại hội thông qua và mở ra chuyên mục đưa Nghị quyết Đại hội XIII vào cuộc sống. Việc nghiên cứu, học tập, quán triệt Nghị quyết Đại hội XIII được triển khai một cách bài bản, hệ thống, kịp thời, sâu rộng và hiệu quả đã tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, thống nhất ý chí và hành động trong toàn Đảng và toàn xã hội, là những kết quả quan trọng đầu tiên góp phần thực hiện thành công nghị quyết Đại hội.

Thừa các đồng chí!

Văn kiện Đại hội XIII là sự kết tinh trí tuệ, sáng tạo của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta, thể hiện *tư duy lý luận*

và thực tiễn mang tầm nhìn chiến lược về sự phát triển đất nước trong giai đoạn mới. Hệ thống các Văn kiện thể hiện nhiều điểm mới toàn diện, nổi bật trên nhiều mặt: Từ trong cách làm và quá trình chuẩn bị các dự thảo, trong cách tiếp cận xây dựng văn kiện, trong chủ đề đại hội, trong xác định các bài học kinh nghiệm, để ra hệ quan điểm chỉ đạo, xác định bối cảnh phát triển của đất nước, trong nội dung và cách xác định mục tiêu, định hướng, nhiệm vụ trọng tâm và các đột phá chiến lược phát triển đất nước giai đoạn tới. Cần tập trung nghiên cứu, thảo luận một số vấn đề sau:

1. Bám sát nguyên tắc *kế thừa và phát triển* và cách tiếp cận hệ thống, đánh giá kết quả 5 năm thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XII gắn với việc tổng kết 35 năm thực hiện công cuộc đổi mới, 30 năm thực hiện Cương lĩnh năm 1991, 10 năm thực hiện Cương lĩnh (bổ sung, phát triển) năm 2011 và 10 năm thực hiện Chiến lược 2011-2020; Văn kiện Đại hội XIII khẳng định: Những thành tựu đạt được trong nhiệm kỳ XII là kết quả của quá trình phấn đấu liên tục, bền bỉ của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta qua nhiều nhiệm kỳ Đại hội, góp phần tạo nên những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử của nước ta qua 35 năm đổi mới¹.

Qua tổng kết thực tiễn sinh động, Văn kiện rút ra 5 bài học kinh nghiệm lớn, cũng có thể được coi là 5 vấn đề lý luận căn cốt của cách mạng Việt Nam trong thời kỳ Đổi mới.

1. Xem Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. I, tr. 9.

Đó là: (i) triển khai quyết liệt, toàn diện, đồng bộ, thường xuyên công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng; (ii) quán triệt sâu sắc, thực hiện nghiêm túc quan điểm “dân là gốc”; (iii) có quyết tâm chính trị cao, nỗ lực lớn, hành động quyết liệt, năng động, sáng tạo, tích cực, có bước đi phù hợp trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, tổ chức thực hiện chủ trương, chính sách; (iv) tập trung ưu tiên xây dựng đồng bộ thể chế phát triển; (v) chủ động nghiên cứu, nắm bắt, dự báo đúng tình hình, không để bị động, bất ngờ.

Xác định phương hướng, mục tiêu và nhiệm vụ cho giai đoạn 2021-2025 gắn với mục tiêu, định hướng chiến lược tới năm 2030, tầm nhìn tới năm 2045, Văn kiện Đại hội XIII cho thấy một lộ trình toàn diện phát triển đất nước, với những chuyển biến qua từng dấu mốc quan trọng, đó là kỷ niệm 100 năm thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam và 100 năm thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Khẳng định đường lối đổi mới của Đảng ta là đúng đắn, sáng tạo, con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của nước ta là phù hợp với thực tiễn Việt Nam và xu thế phát triển của thời đại, Nghị quyết Đại hội XIII khơi dậy *khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, dân tộc cường thịnh, trường tồn, nhân dân ấm no, hạnh phúc*, đề ra mục tiêu phấn đấu đến giữa thế kỷ, *nước ta trở thành nước phát triển, theo định hướng xã hội chủ nghĩa*.

Với cách tiếp cận mới đó, chúng ta đã xây dựng tầm nhìn và khát vọng riêng có của Việt Nam, đáp ứng mong muốn của nhân dân Việt Nam và do chính con người Việt Nam thực hiện; thể hiện tư duy lý luận đặc sắc và sức mạnh tư tưởng lõi cuốn mạnh mẽ, khơi dậy tinh thần yêu nước, ý chí

tự cường, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc để Việt Nam lập nên kỳ tích phát triển mới, cùng tiến bước, sánh vai với các cường quốc năm châu.

2. Đổi mới, xây dựng chủ nghĩa xã hội là những vấn đề lý luận và thực tiễn rất mới, là sự nghiệp sáng tạo vĩ đại của Đảng và nhân dân ta. Trong bài viết “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam”, đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh, muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thành công trước hết phải luôn luôn kiên định, vững vàng trên nền tảng tư tưởng, lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Đây là điều hết sức quan trọng, là vấn đề mang tính nguyên tắc, không cho phép ai ngả nghiêng, dao động. Thực tiễn chứng tỏ rằng, lúc nào, ở đâu chủ nghĩa Mác - Lênin được kiên định vận dụng đúng đắn, sáng tạo, thì ở nơi đó, lúc đó tiến trình xây dựng chủ nghĩa xã hội vượt qua được những thử thách cam go, giành được nhiều thắng lợi, tiếp tục phát triển đúng hướng đi lên. Ngược lại, khi chủ nghĩa Mác - Lênin bị hiểu sai, vận dụng máy móc giáo điều, thì tiến trình đó sẽ gặp không ít khó khăn, thậm chí thụt lùi, thất bại. Với tư cách là một học thuyết phát triển, lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin chỉ rõ, con đường đi lên chủ nghĩa xã hội vừa có tính phổ biến, vừa có tính đặc thù; các quốc gia tiến lên chủ nghĩa xã hội sẽ không giống nhau mà phải dựa vào những đặc điểm của mình, phù hợp với tình hình quốc tế; phải liên tục bổ sung, phát triển những nhận thức mới trong phương pháp, bước đi để xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội.

Từ Cương lĩnh chính trị đầu tiên, Đảng ta đã kiên định giương cao ngọn cờ “độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội” là sự vận dụng, bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn Việt Nam; là giá trị cốt lõi trong tư tưởng Hồ Chí Minh về cách mạng nước ta; cơ sở cho đường lối lãnh đạo đúng đắn, sáng suốt của Đảng ta, mang đến những thắng lợi vĩ đại của dân tộc ta trong công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

35 năm qua, công cuộc đổi mới đã trở thành sản phẩm sáng tạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, của nhân dân Việt Nam, mang tầm vóc và ý nghĩa to lớn trên con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội của Việt Nam và do nhân dân Việt Nam thực hiện. Đổi mới là sự lựa chọn mang tính lịch sử, là quá trình cải biến sâu sắc, toàn diện về tư duy, nhận thức lý luận, về chủ trương, đường lối phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, con người, đối ngoại, an ninh, quốc phòng... Từ thực tiễn của công cuộc đổi mới và quá trình thực hiện Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, Đảng ta đã từng bước *hình thành lý luận về đường lối đổi mới Việt Nam*. Đây là sự vận dụng, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong điều kiện Việt Nam thời kỳ mới; là sự sáng tạo lý luận về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, phù hợp quy luật khách quan, xuất phát từ thực tiễn dân tộc và xu thế thời đại; trên cơ sở hun đúc những bài học thành công và thất bại của mô hình chủ nghĩa xã hội hiện thực, kế thừa có chọn lọc tinh hoa, giá trị văn hóa và các thành tựu phát triển của nhân loại.

Lý luận về đường lối đổi mới thể hiện tầm nhìn và mục tiêu phát triển một nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”; 5 bài học, 5 quan điểm và 10 mối quan hệ lớn phản ánh các quy luật mang tính biện chứng được thể hiện trong Báo cáo chính trị trình Đại hội XIII có ý nghĩa chỉ đạo việc xây dựng, hoàn thiện ba trụ cột của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam được hình thành từ thực tiễn, đó là: Nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa; nền dân chủ xã hội chủ nghĩa; và sự nghiệp này do Đảng Cộng sản Việt Nam cầm quyền lãnh đạo.

Quán triệt Văn kiện Đại hội XIII và những bài viết của đồng chí Tổng Bí thư trong thời gian qua, chúng ta càng nhận thức sâu sắc hơn về sự nghiệp sáng tạo vĩ đại của Đảng và nhân dân ta, ý nghĩa, tầm quan trọng của lý luận về đường lối đổi mới trong hệ thống lý luận về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, để tiếp tục nghiên cứu, đề xuất, bổ sung và phát triển nền tảng tư tưởng, lý luận của Đảng Cộng sản Việt Nam trong giai đoạn mới.

3. Văn kiện Đại hội XIII thể hiện tinh thần xuyên suốt, nổi bật, khẳng định sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng là nhân tố hàng đầu có ý nghĩa quyết định mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam; nhân dân là trung tâm của sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc, là chủ thể của công cuộc đổi mới.

Ngay từ trong tác phẩm *Đường cách mệnh*, cuốn giáo trình đầu tiên để đào tạo cán bộ cho Đảng ta, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết: “Không có lý luận cách mệnh, thì không có cách mệnh

vận động... Chỉ có theo lý luận cách mệnh tiến phong, đảng cách mệnh mới làm nổi trách nhiệm cách mệnh tiến phong"¹. Để đảm đương được trọng trách của một đảng tiến phong lãnh đạo, Đảng vừa phải kế thừa thành quả sáng tạo lý luận, giữ vững những nguyên tắc, kỷ luật đã được hình thành, tôi luyện trong quá trình đấu tranh cách mạng, đồng thời bám sát thực tiễn thay đổi, kịp thời tháo gỡ những vướng mắc trong nhận thức tư duy, xử lý hiệu quả những vấn đề mới nảy sinh trong thực tiễn; giải quyết tốt, bảo đảm hài hòa các mối quan hệ lớn về chính trị, kinh tế, xã hội, môi trường, v.v., phản ánh quy luật đổi mới và phát triển ở Việt Nam.

Tiếp tục "nhiệm vụ then chốt" đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng toàn diện, đồng bộ, thường xuyên, quán triệt sâu sắc bài học "dân là gốc", thật sự tin tưởng, tôn trọng phát huy quyền làm chủ của nhân dân; Văn kiện Đại hội XIII đặc biệt nhấn mạnh yêu cầu mới về *thắt chặt hơn nữa mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân, dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng*.

Thấm nhuần sâu sắc lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới, không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân"², chúng ta thấu hiểu rằng, nếu không dựa vào dân, không gắn bó mật thiết, bền chặt với nhân dân, Đảng sẽ mất đi cội nguồn sức mạnh và vai trò lãnh đạo, cầm quyền

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. 2, tr. 279.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđđ, t. 10, tr. 453.

của mình, không thể thực hiện được mục tiêu, lý tưởng của dân tộc. Đảng ta không có lợi ích nào khác ngoài lợi ích của nhân dân, của dân tộc. Văn kiện Đại hội XIII chỉ ra nguyên tắc: Đảng phải lấy lợi ích của nhân dân để định hướng mục tiêu lãnh đạo; lấy sự ủng hộ của nhân dân làm chỗ dựa cho hành động; và lấy sự hài lòng của nhân dân làm thước đo kết quả. Việc xây dựng đoàn kết, thống nhất trong Đảng gắn liền với sự đồng thuận trong nhân dân. Niềm tin của nhân dân là thước đo cho sự vững mạnh của Đảng, xây dựng Đảng chính là xây dựng lòng dân. Càng đi sâu vào quá trình đổi mới, đối mặt với nhiều vấn đề phức tạp, khó khăn nảy sinh, Đảng càng phải coi trọng sự sáng tạo thực tiễn của quần chúng nhân dân, khuyến khích quần chúng nhân dân sáng tạo, từ kinh nghiệm mới trong nhân dân, nâng tầm thành lý luận và đường lối chính sách để chỉ đạo triển khai thực tiễn mới. Để đưa Nghị quyết Đại hội XIII vào thực tiễn cuộc sống, chúng ta càng cần phân tích sâu sắc tầm quan trọng của "ý Đảng, lòng Dân" và trách nhiệm xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đủ năng lực, xứng tầm nhiệm vụ, hoàn thành xuất sắc sứ mệnh lãnh đạo sự nghiệp phát triển đất nước mà nhân dân giao phó.

4. Với 12 định hướng chiến lược, 6 nhiệm vụ trọng tâm và 3 khâu đột phá, Văn kiện Đại hội XIII không chỉ bao quát toàn diện mà còn nêu bật các điểm nhấn trong các vấn đề, lĩnh vực phát triển của đất nước trong giai đoạn tới. Điều này được thể hiện ngay trong định hướng chiến lược đầu tiên về tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tư duy, *xây dựng hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển bền vững* về kinh tế, chính trị, văn hóa,

xã hội, môi trường...¹. Nhiệm vụ trước hết và trọng tâm của giai đoạn 5 năm tới là hoàn thiện toàn diện, đồng bộ thể chế phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; xây dựng hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển phù hợp với nền kinh tế thị trường đầy đủ, hiện đại, hội nhập². Trong đó, khâu đột phá là tập trung ưu tiên hoàn thiện đồng bộ hệ thống luật pháp, cơ chế, chính sách để vừa tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc, xử lý dứt điểm những điểm nghẽn, khơi dậy các tiềm năng, nguồn lực; vừa thiết lập nền tảng, tạo động lực mới cho sự phát triển nhanh và bền vững đất nước. Cần nhấn mạnh rằng, nếu như Đại hội XII mới chỉ tập trung vào vấn đề hoàn thiện thể chế phát triển kinh tế, thì hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển bền vững là điểm mới nổi bật của Đại hội XIII, đề nghị Hội thảo nghiên cứu, làm rõ luận cứ khoa học của vấn đề này, nhất là phân tích các bước triển khai cụ thể từ định hướng chiến lược, cho đến các nhiệm vụ trọng tâm và các khâu đột phá.

Trong phát triển kinh tế - xã hội, so với Đại hội XII, Văn kiện Đại hội XIII đã thể hiện rất rõ *tinh thần đổi mới sáng tạo*, sự thích ứng với những thay đổi nhanh chóng của thực tiễn và yêu cầu phát triển mới của đất nước, trong việc đề ra các định hướng, nhiệm vụ phát triển như: tiếp tục chuyển đổi mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa trên cơ sở ứng dụng mạnh mẽ tiến

1, 2. Xem Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd*, t. I, tr. 114, 114-203.

bộ khoa học và công nghệ, nhất là các thành tựu của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư; đẩy mạnh chuyển đổi số quốc gia, phát triển kinh tế số, xã hội số, xây dựng chính phủ số; thúc đẩy khởi nghiệp sáng tạo; tham gia có hiệu quả vào mạng sản xuất và chuỗi giá trị toàn cầu; đặc biệt chú trọng yêu cầu phát triển bền vững, chủ động thích ứng có hiệu quả với biến đổi khí hậu; quản lý chặt chẽ, sử dụng hiệu quả nguồn tài nguyên, nhất là đất đai, khoáng sản và nước; xây dựng kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn, thân thiện với môi trường, phát triển nông nghiệp sinh thái; xây dựng kết cấu hạ tầng đồng bộ hiện đại cả về kinh tế và xã hội; phát triển con người toàn diện, bảo đảm an ninh xã hội, an ninh con người, chăm lo sức khỏe và môi trường sống của nhân dân, không ngừng nâng cao chất lượng cuộc sống và chỉ số hạnh phúc của con người Việt Nam... Đây là những vấn đề có ý nghĩa quyết định đối với sự phát triển của đất nước những năm tới; trong đó, có những chủ trương mới, có những chủ trương tuy không mới, nhưng nội hàm, cách thức triển khai lại hoàn toàn khác trước, đề nghị các đồng chí thảo luận, góp phần nâng cao nhận thức về yêu cầu mới này, từ đó đề ra các giải pháp đổi mới cách làm trong quá trình tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách.

Trong xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, Văn kiện Đại hội XIII nhấn mạnh yêu cầu *kết hợp hài hòa, chặt chẽ và có hiệu quả* giữa *xây dựng* với *chính đốn Đảng*, giữa *xây dựng* với *bảo vệ Đảng* và hệ thống chính trị; không ngừng nâng cao năng lực, đổi mới phương thức lãnh đạo, cầm quyền của Đảng trong điều kiện mới. Cách tiếp cận biện chứng này

được thể hiện thống nhất, xuyên suốt trong từng nhiệm vụ, giải pháp: Đổi mới, hoàn thiện tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả đi đôi với củng cố, nâng cao chất lượng tổ chức cơ sở đảng và đội ngũ đảng viên; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền đi đôi với tăng cường kiểm tra, giám sát và kiểm soát chặt chẽ quyền lực; Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” đi đôi với phát huy trách nhiệm nêu gương, khuyến khích, bảo vệ cán bộ, đảng viên dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, quyết liệt trong hành động. Tăng cường thể chế hóa, cụ thể hóa và tổ chức thực hiện các chủ trương, nghị quyết của Đảng đi đôi với nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động của Nhà nước. Hoàn thiện đồng bộ hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách nhằm phát huy mạnh mẽ dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ của nhân dân, đồng thời tăng cường pháp chế, bảo đảm kỷ cương xã hội. Đây là định hướng để chúng ta thảo luận kỹ, đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả, tháo gỡ những vướng mắc trong ba vấn đề quan trọng hiện nay của công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị: (i) Công tác cán bộ; (ii) Công tác đấu tranh phòng chống tiêu cực, tham nhũng, lãng phí, suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ; (iii) Công tác xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa mà trọng tâm là đẩy mạnh cải cách hành chính, hoàn thiện hệ thống pháp luật, xây dựng nền tư pháp chuyên nghiệp, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, hiện đại.

Trong quốc phòng, an ninh, đối ngoại, so với các đại hội trước, Văn kiện Đại hội XIII thể hiện rất rõ phương châm kết hợp chặt chẽ giữa phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội với củng cố, tăng cường quốc phòng, an ninh; gắn kết giữa quốc phòng - an ninh - đối ngoại; phát huy vai trò tiên phong của đối ngoại, xây dựng “thế trận lòng dân” gắn với củng cố, tăng cường thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân vững chắc. Từ chủ trương xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, Văn kiện xác định mục tiêu xây dựng một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại; đến năm 2025, cơ bản xây dựng quân đội, công an tinh, gọn, mạnh; tạo tiền đề vững chắc phấn đấu năm 2030 xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Trong đối ngoại, Văn kiện nhấn mạnh xây dựng nền ngoại giao hiện đại với phương châm: (i) chú trọng đẩy mạnh ngoại giao quốc phòng, an ninh để bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa; (ii) tăng cường ngoại giao kinh tế phục vụ phát triển, lấy người dân và doanh nghiệp làm trung tâm phục vụ, tận dụng tối đa các cơ hội từ các quá trình hội nhập, nhất là tham gia các hiệp định thương mại tự do; (iii) Mở rộng và nâng cao hiệu quả ngoại giao văn hóa, đóng góp thiết thực vào quảng bá hình ảnh, thương hiệu quốc gia và tăng cường sức mạnh tổng hợp của đất nước. Đề nghị Hội thảo của chúng ta phân tích sâu sắc luận cứ khoa học, nhất là làm rõ sự cần thiết, tính khả thi của phương hướng, mục tiêu, lộ trình xây dựng và kết hợp sức mạnh của nền quốc phòng, an ninh và đối ngoại Việt Nam trong giai đoạn mới.

Thư các đồng chí,

Vận dụng, triển khai Nghị quyết Đại hội XIII vào thực tiễn đòi hỏi các tổ chức đảng, các cán bộ, đảng viên, nhất là các cấp lãnh đạo, quản lý và người đứng đầu, nêu cao ý thức trách nhiệm, chủ động, tự giác, phát huy tinh thần sáng tạo, tránh giáo điều, rập khuôn, máy móc. Cần xây dựng các chương trình hành động sát thực, khả thi, hiệu quả, bám sát thực tiễn đi đôi với các kế hoạch kiểm tra, giám sát, tổng kết, rút kinh nghiệm, kịp thời điều chỉnh ở từng thời điểm và nhiệm vụ cụ thể; khắc phục bằng được sự yếu kém, chậm trễ trong khâu thực hiện, thể chế hóa nghị quyết của Đảng thường gặp phải ở các nhiệm kỳ đại hội trước.

TƯ DUY LÝ LUẬN TRONG TẦM NHÌN VÀ ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC GIAI ĐOẠN MỚI*

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam đã thành công rất tốt đẹp. Đại hội biểu thị sự thống nhất ý chí, tư duy mới và quyết tâm mạnh mẽ của Đảng và nhân dân Việt Nam về xây dựng một nước Việt Nam hùng cường, phồn vinh, hạnh phúc, đến giữa thế kỷ XXI trở thành nước phát triển, thu nhập cao, theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Văn kiện Đại hội XIII là sự kết tinh trí tuệ, sáng tạo của toàn Đảng và toàn thể nhân dân Việt Nam, thể hiện tư duy lý luận và thực tiễn mang tầm nhìn chiến lược về công cuộc phát triển đất nước. Hệ thống các văn kiện thể hiện nhiều điểm mới, nổi bật trên mọi phương diện: Từ trong cách tổ chức và quá trình chuẩn bị các dự thảo văn kiện, trong cách

* Phát biểu tại Hội thảo lý luận lần thứ tám giữa Đảng Cộng sản Việt Nam và Đảng Nhân dân Cách mạng Lào với chủ đề “Những vấn đề lý luận thực tiễn mới trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam và Văn kiện Đại hội XI của Đảng nhân dân Cách mạng Lào” tổ chức ngày 16/12/2021; bài đăng trên *Tạp chí Cộng sản*, số 980, tháng 12/2021; có chỉnh sửa.

tiếp cận xây dựng văn kiện, trong xác định chủ đề Đại hội, trong tổng kết các bài học kinh nghiệm, trong đề ra hệ quan điểm chỉ đạo, dự báo bối cảnh trong nước và quốc tế, trong việc xác định mục tiêu, định hướng, nhiệm vụ trọng tâm và các đột phá chiến lược phát triển đất nước.

Bám sát nguyên tắc kế thừa, phát triển và cách tiếp cận hệ thống, đánh giá kết quả 5 năm thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XII gắn với việc tổng kết 35 năm thực hiện công cuộc đổi mới, 30 năm thực hiện *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* (năm 1991), 10 năm thực hiện *Cương lĩnh* (Bổ sung, phát triển năm 2011) và 10 năm thực hiện *Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011-2020*, Văn kiện Đại hội XIII khẳng định: Những thành tựu đạt được trong nhiệm kỳ Đại hội XII là kết quả của quá trình phấn đấu liên tục, bền bỉ qua nhiều nhiệm kỳ đại hội của Đảng và nhân dân Việt Nam, góp phần tạo nên những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử của cách mạng Việt Nam qua 35 năm đổi mới¹. Đất nước Việt Nam chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay².

Qua tổng kết thực tiễn sinh động, Văn kiện Đại hội XIII rút ra 5 bài học kinh nghiệm lớn, cũng có thể được coi là 5 vấn đề lý luận căn cốt của cách mạng Việt Nam trong thời kỳ đổi mới. Đó là: (1) Triển khai toàn diện, đồng bộ, thường xuyên công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nâng cao năng lực

1, 2. Xem Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Sđd, t. 1, tr. 78-79, 104.

lãnh đạo, cầm quyền và sức chiến đấu của Đảng; (2) Quán triệt sâu sắc, thực hiện nghiêm túc quan điểm “dân là gốc”, nhân dân là chủ thể, là trung tâm của sự nghiệp đổi mới, xây dựng, phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc; (3) Có quyết tâm chính trị cao, nỗ lực lớn, hành động quyết liệt, năng động, sáng tạo, tích cực, có bước đi phù hợp trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, tổ chức thực hiện chủ trương, chính sách; (4) Tập trung ưu tiên xây dựng đồng bộ thể chế phát triển nhanh và bền vững đất nước; (5) Chủ động nghiên cứu, nắm bắt, dự báo đúng tình hình, không để bị động, bất ngờ.

Xác định phương hướng, mục tiêu và nhiệm vụ cho giai đoạn 2021-2025 gắn với mục tiêu, định hướng chiến lược đến năm 2030, tầm nhìn tới năm 2045, Văn kiện Đại hội XIII cho thấy một lộ trình phát triển đất nước cả trước mắt, trung hạn và dài hạn, với sự kế thừa và phát triển sáng tạo mang tính bước ngoặt qua từng dấu mốc quan trọng, đó là: Kỷ niệm 50 năm cả nước thống nhất, đi lên chủ nghĩa xã hội; kỷ niệm 100 năm thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam và 100 năm thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (nay là nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam). Khẳng định đường lối đổi mới của Đảng là đúng đắn, sáng tạo; con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của Việt Nam là phù hợp với thực tiễn đất nước và xu thế phát triển của thời đại, Nghị quyết Đại hội XIII khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, dân tộc hùng cường, nhân dân ấm no, hạnh phúc, đề ra mục tiêu phấn đấu đến giữa thế kỷ XXI, *Việt Nam trở thành nước phát triển, thu nhập cao, theo định*